

Türk İslâm Sanatları Tarihi El Kitabı

**Genel Editör ve
Proje Yürütücüsü**
Prof. Dr. Eyüp Baş

Editör
Prof. Dr. Abdulkadir Dündar

Yazarlar
Prof. Dr. Hakkı Acun
Prof. Dr. Ahmet Saim Arıtan
Prof. Dr. Yılmaz Can
Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Ahmet Çaycı
Prof. Dr. Aziz Doğanay
Prof. Dr. Abdulkadir Dündar
Prof. Dr. Nurşen Özkul Fındık
Prof. Dr. Bahattin Yaman
Doç. Dr. Ali Fuat Baysal
Doç. Dr. Süleyman Berk
Doç. Dr. Hicabi Gülgen
Doç. Dr. Recep Gün
Doç. Dr. Mehmet Memiş
Doç. Dr. Eyüp Nefes
Dr. Öğr. Üyesi Gül Geyik Karpuz
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Görür
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih Müderrisoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Turgay Yazar
Arş. Gör. Adem Çetin
Arş. Gör. Dr. Ayşe Ersay Yüksel
Öğr. Gör. Ahmet Yavuzylmaz

ISBN: 978-605-2233-35-1

1. Baskı
Şubat, 2019 / Ankara
2000 Adet

 **Grafiker®**
Yayınları
Yayın No: 301
Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

 **Grafiker®**
Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
1. Cadde 1396. Sokak No: 6
06520 (Oğuzlar Mahallesi)
Balgat-ANKARA
Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx
Faks : 0 312. 284 37 27
E-mail : grafiker@grafiker.com.tr
Web : grafiker.com.tr

Kitapta kullanılan yazılar ve görseller yazarların sorumluluğundadır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	11
-------------	----

1. BÖLÜM TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİNE GİRİŞ *Abdulkadir Dündar*

Giriş.....	15
1. Sanat ve Tarifi.....	16
2. Sanat Eserinde Bulunması Gereken Özellikler.....	17
3. Sanatın İlişkili Olduğu Bazı Bilimler.....	18
4. Mimarî ve Bazı Kavramlar.....	20
4.1. Dini Mimari.....	21
4.1.1. İbadet Yapıları.....	21
4.1.2. Tarikat Yapıları.....	21
4.1.3. Eğitim Yapıları.....	21
4.1.4. Gömetler.....	21
4.2. Sivil Mimari.....	27
4.2.1. Konut Mimarisi.....	28
4.2.2. Su Mimarisi.....	30
4.2.3. Ticaret Yapıları.....	32
4.2.4. Sosyal Yardım Kurumları.....	33
4.3. Askeri Mimari.....	34
4.3.1. Ribat.....	34
4.3.2. Kale.....	35
4.3.3. Hisar.....	36
4.3.4. Boğazkesen.....	36
4.3.5. Tersane.....	36
4.3.6. Tophane.....	36
4.3.7. Tabya.....	36
4.3.8. Menzil Taşları.....	37

2. BÖLÜM TÜRK İSLAM SANATININ DOĞDUĞU COĞRAFYALARDAKİ ESKİ SANAT VE KÜLTÜR ÇEVRELERİ *Yılmaz Can*

Giriş.....	43
1. Mezopotamya ve Mısır Sanatı.....	44
1.1. Mezopotamya Sanatı.....	44
1.2. Mısır Sanatı.....	45
2. Yunan Roma ve Bizans Sanatı.....	46
2.1. Yunan Sanatı.....	46
2.2. Roma Sanatı.....	47
2.3. Bizans Sanatı.....	49
3. Pers ve Sasani Sanatı.....	50

3. BÖLÜM İSLAM ÖNCESİ ORTA ASYA TÜRK SANATI *Turgay Yazar*

Giriş.....	55
1. Coğrafya ve İklim.....	55

2. Göçler ve Yollar.....	56
3. İnançlar ve Kültürler.....	57
3.1. Kozmogoni.....	57
3.2. Gök Tanrı.....	58
3.3. Totemizm.....	58
3.4. Animizm (Ruhçuluk).....	58
3.5. Şamanlık/Kamlık.....	58
3.6. Tabiat Kültü.....	59
3.7. Atalar Kültü.....	59
4. Dinler.....	59
4.1. Beşeri Dinler.....	59
4.1.1. Zerdüştlük.....	59
4.1.2. Budizm.....	60
4.1.3. Mani Dini.....	60
4.2. İlahi Dinler.....	60
5. Defin Gelenekleri ve Mezar Yapıları.....	60
6. Uygarlıklar ve Kronoloji.....	61

4. BÖLÜM İSLAM SANATININ GELİŞMESİNE TESİR EDEN FAKTÖRLER

Ayşe Ersay Yüksel

Giriş.....	93
1. İslam Dininin Özellikleri.....	93
2. Komşu Kültürlerin Etkisi.....	95
3. İslam Öncesi Arap Kültür ve Sanat Geleneği.....	101
4. İklim ve Coğrafya.....	103
5. Teknolojik Gelişmeler ve Malzeme.....	105
6. Müslüman Ülkelerin Milli Sanatları.....	106

5. BÖLÜM İSLAM'DA TASVİR MESELESİ

Ayşe Ersay Yüksel

Giriş.....	111
1. Kur'an-ı Kerim'de Tasvir.....	112
2. Hadislerde Tasvir.....	116
Sonuç.....	127

6. BÖLÜM ERKEN DÖNEM İSLAM SANATI

Yılmaz Can

Giriş.....	133
1. Hz. Muhammed ve Dört Halife Dönemi.....	133
1.1. Kâbe.....	136
1.2. Mescidü'n-Nebi.....	137
1.3. Basra Mescidi.....	139
1.4. Kufe Mescidi.....	140
1.5. Mescidü'l-Haram.....	141
1.6. Fustat Amr Mescidi.....	142
2. Emeviler ve Endülüs Emevileri Dönemi.....	142
2.1. Emeviler Dönemi.....	142
2.1.1. Kubbetü's-Sahra.....	145
2.1.2. Mescidü'l-Aksa.....	145
2.1.3. Ümeyye Camii.....	146

2.1.4. Kusayr-ı Amra.....	147
2.1.5. Kasru'l-Mişatta.....	147
2.1.6. Hırbetü'l-Mefcer.....	148
2.2. Endülüs Emevileri Dönemi.....	148
2.2.1. Kurtuba Camiu'l-Kebir.....	149
2.2.2. Medinetü'z-Zehra.....	149
3. Abbasiler Dönemi.....	150
3.1. Samarra Camiu'l-Kebir.....	153
3.2. Ebu Dulef Camii.....	154
3.3. Mustansırıyye Medresesi.....	154
3.4. Kasru'l-Uhaydır.....	154
3.5. Cevsaku'l-Hakani.....	155

7. BÖLÜM

MISIR, KUZEY VE BATI AFRİKA İLE ENDÜLÜS TOPRAKLARINDA KURULMUŞ MÜSLÜMAN TÜRK VE DİĞER İSLAM DEVLETLERİNİN MİMARİSİ

Recep Gün

1. Ağlebîler Dönemi (800-909) Mimarisi.....	159
1.1. Sus Ribatı.....	160
1.2. Ağlebî Sarnıçları.....	160
2. Tolunoğulları (875-905) ve İhşidiler (935-969) Dönemi Mimarisi.....	160
2.1. Tolunoğlu Ahmet Camii.....	161
3. Fâtımîler Dönemi (909-1171) Mimarisi.....	161
3.1. el-Ezher Camii.....	163
3.2. el-Cuyûşî Camii.....	163
4. Eyyûbîler Dönemi (1171-1462) Mimarisi.....	163
4.1. Camiü'r-Rızk.....	165
5. Murâbıtlar, Muvahhidler, Merinîler ve Nasrîler Dönemi Mimarisi.....	165
5.1. Murâbıtlar Dönemi (1056-1147).....	165
5.1.1. Tilimsen Camiü'l-Kebir.....	166
5.2. Muvahhidler Dönemi (1130-1269).....	166
5.2.1. Kütübiye Camii.....	166
5.3. Merinîler Dönemi (1227-1465).....	167
5.4. Gırnata Benî Ahmer Emirliği/Nasrîler Dönemi (1238-1492).....	167
5.4.1. Elhamrâ Sarayı.....	168
6. Memlûkler Dönemi (1250-1517) Mimarisi.....	168
6.1. Baybars Camii.....	170
6.2. Kalavun Külliyesi.....	170
6.3. Sultan Hasan Medresesi.....	171
6.4. Kayıtbay Külliyesi.....	171

8. BÖLÜM

ANADOLU DIŞINDA ASYA'DA KURULAN MÜSLÜMAN TÜRK VE İSLAM DEVLETLERİNİN SANATLARI

Eyüp Nefes

1. Karahanlılar Dönemi (840-1212).....	175
2. Gazneliler Dönemi (963-1187).....	179
3. Büyük Selçuklular Dönemi (1040-1157).....	182
4. Harzemşahlar Dönemi (1097-1231).....	187
5. Zengiler Dönemi (1127-1233).....	188
6. Delhi Türk Sultanlığı Dönemi (1206-1526).....	189
7. İlhanlılar Dönemi (1256-1353).....	190
8. Akkoyunlular Dönemi (1340-1514).....	192

9. Karakoyunlular Dönemi (1351-1469).....	194
10. Timurlular ve Timurlular Sonrası Hanlıklar Dönemi (1370-1507).....	195
11. Safeviler Dönemi (1501-1736).....	198
12. Babürlüler Dönemi (1526-1858).....	200

9. BÖLÜM ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİ

Ahmet Çaycı - Ahmet Yavuzylmaz

1. Anadolu Selçuklu Camileri.....	207
1.1. Danişmentli Coğrafyasındaki Camiler.....	208
1.2. Artuklu Coğrafyasındaki Camiler.....	210
1.3. Saltuklu Coğrafyasındaki Camiler.....	212
1.4. Mengücek Coğrafyasındaki Camiler.....	212
1.5. Anadolu Selçuklu Camileri.....	215
2. Anadolu Selçuklu Mescitleri.....	225
3. Anadolu Selçuklu Türbeleri.....	229
4. Anadolu Selçuklu Medreseleri.....	235
5. Anadolu Selçuklu Kervansarayları.....	246
6. Anadolu Selçuklu Sarayları.....	258

10. BÖLÜM BEYLİKLER DÖNEMİ MİMARİSİ

Muhammet Görür

Giriş.....	267
1. Beylikler Dönemi Mimarisi.....	270
1.1. Dini Mimari.....	271
1.1.1. İbadet Yapıları.....	271
1.1.1.1. Cami ve Mescitler.....	271
1.1.2. Tarikat Yapıları.....	279
1.1.2.1 Hanikâh, Zaviye ve Tekkeler.....	279
1.1.3. Mezar Yapıları.....	282
1.2. Eğitim ve Sağlık Yapıları.....	286
1.2.1. Medreseler.....	286
1.2.2. Darülhüffaz.....	288
1.2.3. Şifahaneler.....	288
1.3. Ticaret Yapıları.....	288
1.3.1. Kervansaray ve Hanlar.....	288
1.4. Su Yapıları.....	290
1.4.1. Hamamlar.....	290
1.4.2. Köprüler.....	290
1.4.3. Çeşmeler.....	291
1.5. Saray, Köşk ve Kasırlar.....	291
Sonuç.....	291

11. BÖLÜM ERKEN DÖNEM OSMANLI MİMARİSİ

Hakkı Acun

Giriş.....	297
1. Kare Planlı Kubbeli Kübik Camiler.....	298
2. Dikdörtgen Planlı Camiler.....	302
3. Zaviye Planlı Camiler.....	307
4. Merkezi Planlı Camiler.....	315
5. Namazgâhlar.....	317

6. Medreseler.....	318
7. Türbeler.....	320
8. Saraylar.....	325
9. Ticaret Yapıları.....	326
10. Darüşşifalar.....	329
11. Sıbyan Mektepleri.....	329
12. Hamamlar.....	330
13. Köprüler.....	331
14. Kaleler.....	332
Sonuç.....	333

12. BÖLÜM KLASİK DÖNEM OSMANLI MİMARİSİ	339
<i>Mehmet Fatih Müderrisoğlu</i>	

13. BÖLÜM OSMANLI BATILILAŞMA DÖNEMİ MİMARİSİ	347
<i>Mehmet Fatih Müderrisoğlu</i>	

14. BÖLÜM TÜRK TEZYİNİ SANATLARI <i>Aziz Doğanay</i>	
--	--

Giriş.....	357
1. Tezyînâtta Kullanılan Malzeme ve Teknikler.....	358
1.1. Tuğla işçiliği (Bennâî).....	358
1.2. Taş İşçiliği (Sengtrâşî - Haccârî).....	359
1.3. Kâşî (Sırça - Çini) ve Evânî.....	359
1.4. Ahşap İşçiliği.....	361
1.5. Alçı İşçiliği.....	361
1.6. Mâden İşçiliği (Kakma, Kazıma, Savatlama, Döküm, Nakr).....	364
1.7. Dokumacılık.....	364
1.8. Kalemkârî (Kalemişi).....	365
1.9. Kitap Süsleme Sanatları.....	366
2. Tezyînâtın Ana Unsurları: Nakış ve Bezemeler.....	366
2.1. Nakışlar ve Tasarım Esasları.....	366
2.2. Kompozisyon Oluşturma Usûlleri.....	371
2.3. Kompozisyon Çeşitleri.....	371
3. Talî Mücessemîyetler (Mimarî Plastik).....	372

15. BÖLÜM İSLAM RESİM SANATI <i>Bahattin Yaman</i>	
--	--

1. Resim yasağı tartışmaları.....	377
2. Başlangıcından Osmanlı Dönemine İslam Resim Sanatı.....	379
3. Osmanlı Resim Sanatı.....	382
4. Hz. Muhammed'in Resminin Yapılması.....	386

16. BÖLÜM HAT SANATI VE EKOLLER <i>Süleyman Berk</i>	
--	--

1. Hat Sanatında Yazı Çeşitleri.....	391
1.1. Aklâm-ı Sitte (Altı Çeşit Yazı).....	391
1.1.1. Sülüs.....	391

1.1.2. Nesih	392
1.1.3. Muhakkak	392
1.1.4. Reyhâni	392
1.1.5. Tevkiî	392
1.1.6. Rikaa' (Hatt-ı İcâze)	392
1.2. Aklâm-ı Sitte Dışındaki Yazı Çeşitleri	393
1.2.1. Kûfi	393
1.2.2. Dîvânî Yazı	393
1.2.3. Celî Dîvânî	393
1.2.4. Talik	393
1.2.5. Rik'a Yazısı	394
2. İslâm Yazısının Doğuşu Sanat Olarak Gelişimi	394
2.1. Emevîlerde Döneminde Yazı (41-132/661-750)	395
2.2. Abbâsîler Döneminde Yazı (132-656/750-1258)	395
2.3. Selçuklular'da Celî Yazı	396
3. Osmanlı Yazı Sanatı ve Ekoller	397
3.1. Şeyh Hamdullah Hayatı ve Ekolü	397
3.2. Hattat Ahmed Karahisâri ve Ekolü	399
3.3. Hattat Hâfız Osman Efendi ve Ekolü	399
3.4. İsmail Zühdi Efendi ve Ekolü	401
3.5. Mustafa Râkım Efendi ve Ekolü	403
3.6. Mahmud Celâleddin Efendi ve Ekolü	404
3.7. Hattat Mehmed Şevkî Efendi	404
3.8. Hattat Sâmi Efendi	405

17. BÖLÜM HAT SANATININ UYGULAMA ALANLARI

Mehmet Memiş

1. Yazma Kitaplar	409
1.1. Mushafklar	409
1.2. Diğer Kitaplar	411
2. Kıt'alar ve Murakka'lar	413
3. Levhalar	413
4. Resmi Belgeler/ (Ferman, Berat ve Vakfiyeler)	415
5. Mimari Eserler ve Kitâbeler	415

18. BÖLÜM TEZHİP SANATI

Ali Fuat Baysal

Giriş	421
1. Tezhip Teknikleri	422
1.1. Zemin Doldurma	422
1.2. Halkâri	422
1.3. Zerefşan	423
1.4. Zerenderzer	423
1.5. Şükûfe	424
2. Tezhip Sanatında Kullanılan Motifler	424
2.1. Hatâîler	424
2.2. Rûmîler	425
2.2.1. Rûmî Çeşitleri	425
2.3. Geçmeler	426
2.4. Münhaniler	426
2.5. Bulutlar	426
2.6. Hendsi Motifler	427
2.7. Yarı stilize Çiçek Motifleri	427

2.8. Türk Rokokosu.....	427
2.9. Şemse.....	427
2.10. Cetvel.....	428
2.11. Tığ.....	428
3. Tezhip Sanatında Tercih Edilen Renkler.....	429
4. Tezhip Sanatının Dönemlere Göre Özellikleri.....	429
4.1. İlk Dönem Tezhipleri.....	429
4.2. Selçuklu Dönemi Tezhipleri.....	430
4.3. Beylikler Dönemi Tezhipleri.....	430
4.4. Erken Dönem Osmanlı Tezhipleri.....	431
4.5. Klasik Dönem Osmanlı Tezhipleri.....	431
4.6. Son Dönem Osmanlı Tezhipleri.....	432

19. BÖLÜM
EBRU SANATI
Hicabi Gülgen

Giriş.....	437
1. Ebru Sanatının Tarihi Serüveni.....	437
2. Ebru Sanatında Kullanılan Malzemeler.....	441
3. Ebru Çeşitleri.....	443
Sonuç.....	443

20. BÖLÜM
CİLT SANATI
Ahmet Sami Arıtan

Giriş.....	447
1. Cilt Üslupları.....	447
2. Cilt Çeşitleri.....	448
3. Mücellitler ve Ciltçilik Teşkilâtı.....	450
4. Cildin Yapılışı.....	450
5. Malzeme.....	451
6. Cilt Yapımında Kullanılan Aletler.....	452
7. Teknik.....	453
8. Anadolu Selçukluları ve Beylikler Döneminde Cilt.....	453
8.1. Ciltlerin Tezyinatı.....	454
9. Osmanlılar Döneminde Cilt.....	455
9.1. XV.- XVI. Yüzyıl (Klasik Dönem).....	455
9.2. XVII. Yüzyıl.....	456
9.3. XVIII. Yüzyıl.....	456
9.4. XIX. ve XX. Yüzyıl.....	457

21. BÖLÜM
CAM SANATI
Gül Geyik Karpuz - Nurşen Özkul Fındık

1. Camın Ortaya Çıkışı.....	463
2. İslam Öncesi Cam Sanatı.....	464
3. İslam Sonrası Cam Sanatı.....	466

22. BÖLÜM
TÜRKİYE'DE SELÇUKLUDAN OSMANLIYA
TÜRK – İSLAM MEZAR - MEZAR TAŞLARI
Halit Çal

Giriş.....	485
1. Ölümle İlgili İnanışlar ve Uygulamalar.....	485
1.1. İslam Öncesi Uygulamalar.....	485
1.2. İslama Göre Yapılması Gerekenler.....	489

1.3. Türkiye’de Beylikler - Osmanlı Uygulamaları.....	490
1.4. Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi Uygulamaları.....	490
2. Mezar – Mezar Taşları.....	492
2.1. İslam Öncesi Orta Asya.....	492
2.2. Türkiye’deki Türk-İslam Mezar-Mezar Taşları.....	493
2.3. Çeşitli Geometrik Biçimlerde Mezar-Mezar Taşları.....	494
2.3.1. Mezar Tipleri.....	494
2.3.2. Baş – Ayak Taşı Tipleri.....	499
2.3.3. Mezar – Mezar Taşlarında Bezeme.....	512
2.3.3.1. İslam Öncesi.....	512
2.3.3.2. Türkiye’de İslami Dönem.....	513
2.3.4. Mezar – Mezar Taşlarında Yazı.....	518
2.3.4.1. İslam Öncesi Orta Asya.....	518
2.3.4.2. Selçuklu – Beyliklerde Yazı.....	518
2.3.4.3. Osmanlı Mezar Taşlarında Yazı.....	519

23. BÖLÜM

OSMANLI SARAY SANATKARLARI TEŞKİLATI: EHL-İ HİREF.....	529
--	-----

Bahattin Yaman

24. BÖLÜM

HASSA MİMARLAR TEŞKİLATI VE MİMARLAR

Abdulkadir Dündar

10	Giriş.....	545
	1. Tarihçe.....	545
	2. Merkeze Bağlı Mimarlar.....	550
	2.1. Mimarbaşılar.....	550
	2.2. Mimar-ı Sâni.....	553
	2.3. Hassa Mimarları.....	553
	2.4. Mimar Kethüdarları ve Kâtipleri.....	555
	3. Merkeze Bağlı Diğer Mimarlar.....	556
	3.1. Sefer Mimarları.....	556
	3.2. Su Mimarları.....	556
	3.3. Tersâne-i Âmire Mimarları.....	557
	3.4. Köprü Mimarları.....	558
	3.5. Kale Mimarları.....	559
	4. Hassa Mimarlar Teşkilatı Taşra Elemanları.....	561
	4.1. Vilâyet (Eyâlet) Mimarları.....	561
	4.2. Şehir mimarları.....	563
	5. Hassa Mimarlar Ocağı Dışındaki Mimarlar.....	566
	5.1. Vakıf Mimarları.....	566
	5.2. Serbest Mimarlar.....	568
	5.3. Saraydaki Diğer Mimarlar.....	568

25. BÖLÜM

TERMİNOLOJİ.....	575
------------------	-----

Adem Çetin

YAZAR ÖZGEÇMİŞLERİ.....	593
-------------------------	-----

ÖN SÖZ

Ülkemizde İlahiyat fakülteleri ile İslamî İlimler fakültelerinde okutulan dersler arasında bir dönem içerisinde iki kredilik “Türk İslam Sanatları Tarihi” dersi de yer almaktadır. Bu dersin amacı, Müslümanların yaşadıkları bölge ve coğrafyalarda sanat ve mimari olarak ortaya koydukları eserleri tanıtmak, sanat ve mimari eserlerin hangi koşullarda yapıldıkları hakkında bilgi vermek ve öğrencilerin sanata, mimariye, tarihi eserlere karşı şuur ve bilinçlerini artırarak, estetik duygularının gelişmesine katkıda bulunmaktır. Sanat insanın, duygu ve düşüncelerini, gördüklerini, his ve tasavvurlarını yine insanda estetik bir haz uyandıracak şekilde yansıtmaları olarak tarif edildiğinde, insanın kendini anlatma, ifade etme ve gösterme yollarından biri, belki de en önemlisidir. İnsanın hem aklına hem de ruh dünyasına hitap eden sanatın insanı, yaşamında karşılaştığı sıkıntılardan uzaklaştırıp iç huzurunun sağlanmasında, daha geniş bir tesir alanına sahip olduğu unutulmamalıdır.

Türk İslam Sanatları Tarihi oldukça çeşitli ve geniş bir muhtevayı kapsamaktadır. Bu bağlamda, Türk İslam Sanatları Tarihi'nin anlatımında; sanatın tarifi, çeşitleri ve sanat eserinde bulunması gereken özellikler ile önde gelen kavramlar üzerinde durulmakta, İslam sanatının doğduğu coğrafyalardaki eski sanat ve kültür çevreleri hakkında özet bilgiler verilmektedir. Bunlar arasında Mezopotamya, Mısır, Yunan, Roma, Bizans, Pers ve Sasani sanatları ile İslam öncesi Orta Asya Türk sanatı sayılabilir. İslam sanatının gelişmesine tesir eden faktörler ile İslam'da tasvir meselesi de değinilmesi gereken konular arasındadır. Erken dönem İslam sanatı içerisinde yer alan Hz. Muhammed ve dört halife dönemi, Emeviler ve Endülüs Emevileri dönemi, Mısır, kuzey ve batı Afrika ile Anadolu dışında Orta Asya'da kurulan Müslüman Türk devletleri ile diğer İslam devletlerinin sanat ve mimarilerinden de kısaca bahsedilmektedir. Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı sanatı üzerinde yoğunlaşmış, kitap sanatları ile sanat ve mimari teşkilatları hakkında da bilgi verilmektedir.

Bu konular çerçevesinde Grafiker Yayınları'nın el kitabı serisinde yayınlanan elinizdeki bu kitap, çeşitli üniversitelerden Türk İslam Sanatları Tarihi alanında çalışan uzmanların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Türk İslam Sanatları Tarihine Giriş, Hassa Mimarlar Teşkilatı ve Mimarlar Prof. Dr. Abdulkadir Dündar; Türk İslam Sanatının Doğduğu Coğrafyalardaki Eski Sanat ve Kültür Çevreleri, Erken Dönem İslam Sanatı Prof. Dr. Yılmaz Can; İslam Öncesi Orta Asya Türk Sanatı Dr. Öğretim Üyesi Turgay Yazar; İslam Sanatının Gelişmesine Tesir Faktörleri, İslam'da Tasvir Meselesi Dr. Arş. Gör. Ayşe Ersay Yüksel; Mısır, Kuzey ve Batı Afrika İle Endülüs Topraklarında Kurulmuş Müslüman Türk ve Diğer İslam Devletlerinin Mimarisi Doç. Dr. Recep Gün; Anadolu Dışında Asya'da Kurulan Müslüman Türk ve İslam Devletlerinin Sanatları Doç. Dr. Eyüp Nefes; Anadolu Selçuklu Mimarisi Prof. Dr. Ahmet Çaycı ile Arş. Gör. Ahmet Yavuzılmaz; Beylikler Dönemi Mimarisi Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Görür; Erken Dönem Osmanlı Mimarisi Prof. Dr. Hakkı Acun; Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Batılılaşma Dönemi Mimarisi Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Fatih Müderrisoğlu; Türk Tezyini Sanatları Prof. Dr. Aziz Doğanay; İslam Resim Sanatı, Osmanlı Saray Sanatçıları Teşkilatı: Ehl-i Hiref Prof. Dr. Bahattin Yaman; Hat Sanatı ve Ekoller Doç. Dr. Süleyman Berk; Hat Sanatının Uygulama Alanları Doç. Dr. Mehmet Memiş; Tezhip Sanatı Doç. Dr. Ali Fuat Baysal; Ebru Sanatı Doç. Dr. Hicabi Gülgen; Cilt Sanatı Prof. Dr. Ahmet Saim Arıtan; Cam Sanatı Dr. Öğretim Üyesi Gül Geyik Karpuz ile Prof. Dr. Nurşen Özkul Fındık; Türkiye'de Selçukludan Osmanlıya Türk-İslam Mezar-Mezar Taşları Prof. Dr. Halit Çal; Terminoloji Arş. Gör. Adem Çetin tarafından yazılmıştır.

Elinizdeki bu kitap, İlahiyat fakülteleri ile İslami İlimler fakültelerinin programlarında yer alan Türk İslam Sanatları Tarihi Dersi ile Sanat Tarihi Bölümlerinin Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dallarında okutulan bazı derslere yönelik el kitabı olarak hazırlanmakla birlikte genel okuyucu kitlesinin ilgisine de sunulmuştur. Bu çalışmanın kusursuz bir çalışma olduğu iddiasında değiliz. Dolayısıyla okuyucudan gelecek olan öneriler, bu eserin sonraki baskılarında dikkate alınacaktır.

Editör
Prof. Dr. Abdulkadir Dündar